

ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΙ/ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΦΕΙΣ

ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ

06.12.2018, 17:00

Εκπαίδευση και πρόσφυγες

Νάσος Θεοδωρίδης *

A- A+

Ο εκπαιδευτικός τομέας γενικά στην Ελλάδα αντιμετωπίζει προβλήματα όσον αφορά την ένταξη των παιδιών των προσφύγων στα ελληνικά σχολεία και εξακολουθεί να υπάρχει έλλειμμα για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών που έχουν χάσει χρόνια σχολικής φοίτησης λόγω διαμάχης ή εκτοπισμού και απαιτούν προγράμματα κάλυψης. Στην πράξη, όπως διαπιστώνεται από ειδική έκθεση του διακρατικού Εθνικού Μηχανισμού Αξιολόγησης της Ενταξης (NIEM), η πρόσβαση στην εκπαίδευση παρεμποδίζεται από γλωσσικούς φραγμούς και το γεγονός ότι τα σχολικά συστήματα δεν γνωρίζουν και δεν είναι προετοιμασμένα για την εκπαίδευση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρξε ένταση που προκάλεσαν ακροδεξιές ομάδες και δημιούργησαν ζητήματα σχετικά με την ασφάλεια των παιδιών.

Ακόμη και η εκτίμηση του αριθμού των προσφυγόπουλων που βρίσκονται στην Ελλάδα είναι δύσκολη, κυρίως λόγω της αβεβαιότητας και της συνεχούς κινητικότητάς τους εντός της χώρας. Σύμφωνα με έρευνα των επιστημόνων Ντίας Αναγνώστου και Μαρίνας Νικόλοβα («Η ενσωμάτωση των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα» - Κείμενο εργασίας ΕΛΙΑΜΕΠ Νο 84/ Οκτ. 2017), τον Μάρτιο του 2017, το υπουργείο Παιδείας συνέλεξε και επεξεργάστηκε στοιχεία από δική του καταγραφή, από την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, από εκθέσεις του Συνηγόρου του Παιδιού/Συνηγόρου του Πολίτη και από τη UNICEF.

Ετσι, υπολογίζεται ότι 8.000-8.500 παιδιά 4-15 ετών ζουν σε 40 Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων (ΚΦΠ). Επιπλέον, 8.036 παιδιά (0-18 ετών) ζουν εκτός ΚΦΠ, σε δομές και διαμερίσματα που διαχειρίζεται η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ. Τα παιδιά που διαμένουν σε Κέντρα Φιλοξενίας εγγράφονται από τις Αρχές (ειδικό συντονιστή που διορίζεται σε κάθε κέντρο καταλύματος) στα γειτονικά σχολεία. Εάν δεν υπάρχουν γειτονικά σχολεία, δημιουργούνται εκπαιδευτικά κέντρα στα Κέντρα Φιλοξενίας.

Τα παιδιά που κατοικούν σε άλλους τύπους κατοικιών (όπως αυτά της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες), εγγράφονται από τους γονείς τους σε συγκεκριμένες προπαρασκευαστικές τάξεις, διαθέσιμες σε όλα τα σχολεία (πρωινά ή απογευματινά μαθήματα). Προγράμματα εξωσχολικών μορφών σχετικά με τους πρόσφυγες δεν διατίθενται κατά συνήθη πρακτική και δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα. Η υπουργική απόφαση δεν εισάγει όρια στη χρονική διάρκεια των προπαρασκευαστικών τάξεων. Από την άλλη, δεν υπάρχει γενικό πλαίσιο για την εισαγωγή σε τμήματα Γυμνασίου. Αυτό, όμως, μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό των παιδιών ηλικίας 13-18 ετών.

Σε μια προσπάθεια ενίσχυσης του εκπαιδευτικού συστήματος για τα τέκνα προσφύγων στην Ελλάδα, το καλοκαίρι του 2016 η Ελληνική Πολιτεία ίδρυσε Τάξεις Υποδοχής Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, με διάρκεια που δεν μπορεί να υπερβεί το ένα έτος. Όμως αυτές οι τάξεις είναι περιορισμένες σε αριθμό, δημιουργήθηκαν μόνο στα Δημοτικά Σχολεία και είναι ανεπαρκείς για την ένταξη των παιδιών καθώς δεν περιλαμβάνουν παιδιά ηλικίας άνω των 15 ετών (δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Γι' αυτό άλλωστε από αυτό το πιλοτικό πρόγραμμα μόνο το 30% του στοχευόμενου πληθυσμού εντάχθηκε επιτυχώς. Παρ' όλο που το πρόγραμμα εκπαίδευσης των προσφύγων, που υλοποιείται από το υπουργείο Παιδείας, είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτο, το ποσοστό εκτέλεσης είναι αργό, ενώ εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό χάσμα στην προσχολική εκπαίδευση, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (άνω των 15 ετών), στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση.

Δυστυχώς στις δομές υποδοχής και εκπαίδευσης προσφύγων διορίστηκαν εκπαιδευτικοί που δεν είχαν τα απαραίτητα προσόντα για να διδάξουν σε τάξεις με παιδιά τα οποία δεν ξέρουν καθόλου ελληνικά. Ενώ οι εκπαιδευτικοί αυτοί δεν είχαν ούτε τις δεξιότητες και τις γνώσεις να χειριστούν παιδιά από ευάλωτες ομάδες, μόνο λίγοι από αυτούς παρακολούθησαν τα σεμινάρια που έγιναν από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Οι προτεραιότητες όσον αφορά την εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων συνίστανται στο να ενταχθούν όσο πιο νωρίς γίνεται τα παιδιά των προσφύγων στο κανονικό πρόγραμμα στα σχολεία, στο να μπορέσει το σχολικό σύστημα να τα εντάξει ούτως ώστε να προλάβουν τους συμμαθητές τους στα μαθήματα και να έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις ικανότητές τους, καθώς και στο να προωθηθεί ο διαπολιτισμικός διάλογος και η συμμετοχή των παιδιών των προσφύγων σε πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως αθλήματα, πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες που να ταιριάζουν με τις ηλικίες τους.

Τέλος, είναι αρνητικό το ότι δεν παρέχονται δωρεάν μαθήματα ελληνικής γλώσσας από το κράτος. Το μοναδικό πρόγραμμα που διοργανώνει το Πανεπιστήμιο Αθηνών επιβάλλει τέλος συμμετοχής σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας, από 500 έως 670 ευρώ, ανά ακαδημαϊκό έτος για τους μετανάστες. Οι συμμετέχοντες που επιθυμούν να αποκτήσουν πιστοποιητικό, πρέπει να παρακολουθήσουν συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων και να συμμετάσχουν με επιτυχία σε προφορικές και γραπτές εξετάσεις.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, και στο πλαίσιο του διακρατικού μηχανισμού NIEM, η οργάνωση «Αντιγόνη» φιλοδοξεί να πραγματευτεί το ζήτημα της πρόσβασης των προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σε ειδική στρογγυλή τράπεζα που θα λάβει χώρα στις 17/12/2018 στην ΕΣΗΕΑ.

* δικηγόρος και υπεύθυνος Γραφείου Αθήνας της οργάνωσης «Αντιγόνη»